

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี
กรณีศึกษา “งานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ”
ต่อความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประจำถิ่นจังหวัดหนองคาย*
A LEARNING MANAGEMENT MODEL TO DEVELOP LIFE SKILLS
IN PRESERVING TRADITIONAL CULTURE,
A CASE STUDY OF THE “PRAP HO MONUMENT” TO PROMOTE PRIDE IN
LOCAL CULTURE IN NONG KHAI PROVINCE.

อนันต์ คติยะจันทร์, พระครูสังฆรักษ์นิพัฏฐพนธ์ จีรวทฺธโน, พระครูปลัดหัตถพร ปิยะธมโม,

Anan Katiyachan, Phrakrusangkaraknipitpon Ciravaddhano, Phrakrupaladhattaporn Piyadhammo,

พระมหาเอกชัย วิสุทฺโธ, สมพงษ์ แสนคุณท้าว

Phramaha Aekachai Visutho, Sompong Sankoon town,

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nongkhai Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: anan.kati@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี กรณีศึกษา “งานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ” จังหวัดหนองคาย 2. ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี กรณีศึกษา “งานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ” ต่อความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประจำถิ่นจังหวัดหนองคาย และ 3. เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี กรณีศึกษา “งานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ” ต่อความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประจำถิ่นจังหวัดหนองคาย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 รูป/คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอด้วยวิธีการพรรณนา

* Received: 28 April 2025; Revised: 19 June 2025; Accepted: 21 June 2025

ผลการศึกษาพบว่า 1. สภาพปัจจุบันของงานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ เป็นการส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชนในจังหวัดหนองคาย เกิดความรักและต้องการอนุรักษ์รักษาวัฒนธรรมประวัติศาสตร์ของตนเองไว้ให้อนุชนคนรุ่นหลังได้รับทราบ 2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในงานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ ทำให้ชาวจังหวัดหนองคาย มีความรักและหวงแหนวัฒนธรรมประจำถิ่นของตนเองมากยิ่งขึ้น เกิดเป็นองค์ความรู้ที่มีพื้นฐานมาจากความเป็นชาติพันธุ์ ภาษาประจำถิ่น และประวัติศาสตร์ประจำถิ่น 3. แนวทางการจัดการเรียนรู้นั้น มีการส่งเสริมในระดับจังหวัดในการจัดงาน โดยว่าจ้างคณะหมอลำ ศิลปิน ดารามาแสดงภายในงาน ส่งเสริมการค้าขายภายในงานกาชาด ทำให้เกิดรายได้ เป็นส่งเสริมอาชีพและการค้าของท้องถิ่น โดยการออกบูธของหน่วยงานต่าง ๆ อีกทั้งชุมชนต่าง ๆ ได้ร่วมกันในการแสดงละคร วิจารณ์การปราบฮ่อของบรรพบุรุษในอดีต ส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวของประชาชนชาวไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวด้วย

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้, วัฒนธรรมประเพณี, งานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ.

Abstract

This research article aims to: 1) study the current conditions and learning needs in developing life skills related to cultural and traditional preservation, using the case study of the “Victory Over Haw Monument Festival” in Nong Khai Province; 2) examine the learning management model for cultivating life skills in cultural preservation and its influence on local cultural pride in Nong Khai; and 3) propose guidelines for learning management aimed at enhancing life skills in cultural and traditional preservation through the case of the “Victory Over Haw Monument Festival” and its impact on pride in the local culture of Nong Khai Province. This study employs qualitative research methods, with data collected from in-depth interviews with 25 participants, both monks and laypeople. The data were analyzed through content analysis and presented using descriptive methods.

The study revealed that: 1) The current state of the Victory Over Haw Monument Festival serves to foster a sense of love and commitment among youth and the general public in Nong Khai Province toward preserving their own historical and cultural heritage

for future generations; 2) The learning model implemented through this festival enhances the local people's affection and sense of guardianship toward their native culture. It generates knowledge rooted in ethnicity, local language, and regional history; and 3) The proposed learning approach includes provincial-level initiatives such as hiring molam troupes, artists, and celebrities to perform at the festival, as well as promoting local commerce through Red Cross Fair booths organized by various agencies. Communities also participate by staging historical dramas that depict the heroic acts of their ancestors in defeating the Haw. These activities collectively promote tourism among both Thai citizens and those from the Lao People's Democratic Republic.

Keywords: learning management model, cultural traditions, prap ho monument.

บทนำ

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) ซึ่งได้ประกาศใช้ในวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2565 นั้น โดยมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศเป็น 4 กลยุทธ์ ได้แก่ 1. ปรับโครงสร้างสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม 2. พัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ 3. มุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม และ 4. เปลี่ยนผ่านการผลิตและการบริโภคไปสู่ความยั่งยืน เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน แต่สรุปหัวใจของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 นี้ ต่างมุ่งเน้นให้ประชาชนมีทักษะชีวิตและอาชีพในการดำเนินชีวิตที่สูงขึ้นจากอดีต แต่กลไกของแผนฯ ยังคงมีความเป็นวิถีชีวิตแบบไทย ๆ คือ การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเช่นเดิม ด้วยแนวโน้มเศรษฐกิจโลก ที่มีการแข่งขันกันมากขึ้น มีการเปิดเสรีทางการค้าและการเงิน มีความร่วมมือระหว่างประเทศ มีการพัฒนาด้านการวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการติดต่อสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ที่มีความสะดวกรวดเร็ว ลดขีดจำกัดทางพรมแดน สถานการณ์และแนวโน้มสังคมโลกที่เข้าสู่สังคมสูงวัยของโลก ส่งผลต่อเศรษฐกิจและรูปแบบการดำเนินชีวิต การเลื่อนไหลของกระแสวัฒนธรรมโลกที่ผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ทศนคติ ความเชื่อ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเรียนรู้และการบริโภคในรูปแบบต่าง ๆ สิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลง สถานการณ์ความมั่นคง โลกประเทมหอำนาจ

การขยายอิทธิพล มีแนวโน้มการขัดแย้งทางอาณาเขตและการเพิ่มขึ้น ของอาชญากรรมข้ามชาติและการก่อการร้าย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2568)

พื้นที่ภาคอีสานหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือนั้น มีความสำคัญมาตั้งแต่สมัยพระเจ้าตากสินจนถึงตอนกลางของรัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2310 – 2425) อันเป็นปีก่อนการปฏิรูปการปกครองหัวเมือง การปกครองหัวเมืองลาว ได้มีการเปลี่ยนแปลงมาตามลำดับ ชาวบ้านจะขึ้นตรงต่อผู้ปกครองลาวและขึ้นตรงต่อสยาม ในฐานะหัวเมืองอันเป็นหน่วยการปกครองภูมิภาครอบนอกของสยามประเทศ ตั้งแต่สมัยพระเจ้าตากสินมาจนถึงก่อนที่จะมีการปฏิรูปการปกครองมีหัวเมืองจำนวน 145 หัวเมืองในอาณาจักรลาวและประมาณ 95 - 100 หัวเมืองตั้งอยู่ในบริเวณที่ราบสูงโคราช หัวเมืองยังแบ่งเป็นหัวเมืองขนาดใหญ่ขึ้นตรงต่อกรุงเทพฯ และหัวเมืองขนาดเล็กขึ้นตรงต่อหัวเมืองใหญ่ แต่ละหัวเมืองมีเจ้าปกครอง (สุเทพสุนทรภะสัช, 2548) มีเขตการปกครองเป็น 3 มณฑล ได้แก่ มณฑลอีสาน (ลาวขาว) มณฑลอูตร (ลาวพวน) และมณฑลนครราชสีมา (ลาวกลาง) ในสมัยกลางรัชกาลที่ 5 การปกครองในมณฑลอูตร (ลาวพวน) เป็นสมัยที่พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม เป็นข้าหลวงต่างพระองค์ สำเร็จราชการในปี พ.ศ. 2435 – 2442 นั้น มณฑลอูตร (ลาวพวน) ยังคงใช้การปกครองแบบเดิม แต่ได้เริ่มปรับปรุงการปกครองบางอย่างในเวลาต่อมา คือ ในปี พ.ศ. 2439 ได้โปรดเกล้าฯ ให้แบ่งหัวเมืองมณฑลลาวพวนออกเป็นเมือง เอก โท ตริ จัตวา มีเมืองหนองคายเป็นเมืองเอก เมืองสกลนครและเมืองหล่มสักเป็นเมืองโท เจ้าเมืองเป็นพระยา ส่วนเมืองตรีและจัตวา เจ้าเมืองมีบรรดาศักดิ์เป็นพระเมืองเอก โท ตริ เป็นเมืองเล็ก ๆ ขึ้นด้วย ยกเว้นเมืองจัตวาที่ไม่มีเมืองขึ้น (ไพฑูรย์ มิกุล, 2542) เมืองหนองคาย ถือว่าเป็นเมืองที่สำคัญในฐานะเมืองหน้าด่าน เป็นเมืองชายแดนของประเทศไทย และได้รับการคัดเลือกจากนิตยสาร Modern Maturity (May-June 2001) ของสหรัฐอเมริกาว่าเป็นเมืองน่าอยู่อันดับ 7 ของโลก โดยมีความเป็นอัตลักษณ์วัฒนธรรมที่โดดเด่น เหมาะแก่การพักผ่อนและการท่องเที่ยว (สำนักงานธนารักษ์พื้นที่หนองคาย, 2568)

จังหวัดหนองคาย ได้ก่อตั้งเป็นเมืองในปี พ.ศ. 2370 ในรัชกาลที่ 3 โดยมีพระปทุมเทวาภิบาล (ท้าวสุวอ) เป็นเจ้าเมืองหนองคาย โดยบริเวณเดิมมีชื่อว่าบ้านไผ่หรือบ้านหนองไผ่ และได้กราบบังคมทูลขอพระกรุณาตั้งเมืองเป็นเมืองหนองคาย และต่อมาท้าวเคน ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งพระปทุมเทวาภิบาลเป็นเจ้าเมืองแทนท้าวสุวอ ในปี พ.ศ. 2381

ปี พ.ศ. 2418 สมัยรัชกาลที่ 5 เกิดเหตุการณ์สำคัญที่เมืองหนองคาย ได้เกิดศึกฮ่อขึ้น เนื่องจากฮ่อได้ยกกองทัพเข้าตีเมืองเวียงจันทน์ แล้วตั้งกองบัญชาการอยู่ที่เมืองเวียงจันทน์ พร้อมทั้งตระเตรียม

เสปียงอาหารไว้เพื่อโจมตีเมืองรายทางต่าง ๆ เรื่อยมา จนกระทั่ง พ.ศ. 2428 เกิดศึกครั้งที่ 2 ในศึกครั้งนี้ ฮ่อได้เข้ายึดทุ่งเชียงคำ และเข้าโจมตีเวียงจันทน์อีก พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าน้องยาเธอกรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคม เป็นแม่ทัพเสด็จไปปราบฮ่อ และเสร็จศึกครั้งนั้น ได้สร้างอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ เพื่อบรรจุอัฐิผู้เสียชีวิตในการทำศึกฮ่อครั้งนี้ไว้ที่เมืองหนองคาย เมื่อ พ.ศ. 2429 (พิกุล อภิการัตน์, 2552) และในช่วงเดือนมีนาคมของทุก ๆ ปี ทางจังหวัดหนองคายได้จัดงาน “ฉลองอนุสาวรีย์ปราบฮ่อใต้ร่มพระบารมี” เพื่อให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้ทราบถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสงครามปราบฮ่อในอดีต

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำวิจัย “รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี กรณีศึกษา “งานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ” ต่อความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประจำถิ่นจังหวัดหนองคาย” เพื่อใช้เป็นแนวทางมาดำเนินกิจกรรมในวัดและชุมชน การส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้ การปลูกฝังความเชื่อ ค่านิยม พฤติกรรม เกิดเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตสร้างการเศรษฐกิจชุมชน สังคม และการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี โดยมีความโดดเด่นด้านพระพุทธศาสนา ด้านความเชื่อ ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ โดยประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี กรณีศึกษา “งานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ” จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี กรณีศึกษา “งานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ” ต่อความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประจำถิ่นจังหวัดหนองคาย
3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี กรณีศึกษา “งานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ” ต่อความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประจำถิ่นจังหวัดหนองคาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา ในการกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีประสบการณ์ตรง โดยเฉพาะโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีส่วนร่วมในงาน จำนวน 10 คน ผู้บริหารเทศบาล จำนวน 5 คน ผู้ใหญ่บ้านภายในเขตเทศบาล จำนวน 5 คน และผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน รวมจำนวน 25 คน ขนาดตัวอย่างใช้หลักการอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation)

2. การวิเคราะห์เอกสาร โดยวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลประเภทเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

3. แบบสัมภาษณ์ (In-Depth Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ในแต่ละประเด็นเปิดกว้างให้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย และลึกพอที่จะนำมาสรุปประมวลวิเคราะห์ผลได้ นำไปสู่แนวทาง โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อ - นามสกุล อายุ ตำแหน่ง ที่อยู่

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี กรณีศึกษา “งานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ” ต่อความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประจำถิ่น จังหวัดหนองคาย ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1) สภาพปัจจุบัน และความต้องการการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี กรณีศึกษา “งานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ” จังหวัดหนองคาย เป็นอย่างไร มีคำถาม 2 ได้แก่ 1) ด้านสภาพปัจจุบัน 2) ด้านความต้องการ

2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี กรณีศึกษา “งานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ” ต่อความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประจำถิ่นจังหวัดหนองคายเป็นอย่างไร มีคำถาม 4 คำถาม ได้แก่ 1. ด้านเศรษฐกิจ 2. ด้านสังคม 3. ด้านความร่วมมือ และ 4. ด้านการอนุรักษ์

3) เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี กรณีศึกษา “งานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ” ต่อความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประจำถิ่นจังหวัดหนองคาย มีคำถาม 3 คำถาม ได้แก่ 1. ด้านการจัดการความรู้ 2. ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ และ 3. ด้านการอนุรักษ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือ ตำราทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ เอกสารสิ่งตีพิมพ์ ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. รวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์กับการวิจัยภาคสนาม ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายจากประชาชน ผู้บริหารเทศบาล ผู้ใหญ่บ้าน นักพัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน ที่มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

3) รวบรวมข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ประชุมกลุ่มย่อย ในเนื้อหาสาระการพัฒนาแหล่งเรียนรู้การมีส่วนร่วมของประชาชน และระดมความคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของประชาชน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อได้ข้อมูลจากภาคเอกสารและภาคสนาม จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งข้อมูลที่รวบรวมได้จากการประมวลเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการสังเกตในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดหนองคาย โดยการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยจัดลำดับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์ข้อมูลแล้วนำเสนอในรูปแบบเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและความต้องการการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี กรณีศึกษา “งานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ” จังหวัดหนองคาย

1) ด้านสภาพปัจจุบัน จากการศึกษาพบว่า งานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ จังหวัดหนองคาย ถือเป็นเวทีสำคัญในการแสดงออกถึงอัตลักษณ์และความภาคภูมิใจในท้องถิ่น โดยการจัดงานมีการนำเสนอเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการปราบกบฏฮ่อ ซึ่งเป็นเหตุการณ์สำคัญในช่วงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ผ่านกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ เช่น นิทรรศการประวัติศาสตร์ การจัดแสดงแสงสีเสียง และการแสดงละครย้อนยุคที่จำลองเหตุการณ์อย่างสมจริง ภายในงานยังมีกิจกรรมรำบวงสรวง โดยผู้แสดงแต่งกายด้วยผ้าไทยพื้นเมืองอีสาน ซึ่งเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมการ

แต่งกายท้องถิ่น อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้เยาวชนและนักเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงบนเวที ส่งผลให้เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และปลูกฝังจิตสำนึกรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ในกลุ่มคนรุ่นใหม่ นอกจากนี้ งานยังเป็นพื้นที่สาธารณะที่สร้างโอกาสในการนำเสนอวัฒนธรรมด้านวัฒนธรรม โดยหน่วยงานต่าง ๆ ได้นำองค์ความรู้ ผลงานสร้างสรรค์ และผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น สินค้า OTOP มาร่วมจัดแสดงและจำหน่ายในงาน ทำให้เกิดการบูรณาการระหว่างมิติทางวัฒนธรรมกับเศรษฐกิจในระดับชุมชน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของงานดังกล่าวในการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจอย่างเป็นรูปธรรม

2) ด้านความต้องการ พบว่า ประชาชนในจังหวัดหนองคาย โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน นักเรียน และครูผู้สอน มีความต้องการให้มีการพัฒนางานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อให้เป็น “ศูนย์กลางการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น” ที่สามารถเข้าถึงได้ตลอดปี ไม่จำกัดเฉพาะช่วงเวลาจัดงาน โดยเสนอให้มีการจัดตั้งนิทรรศการถาวรหรือแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ที่สามารถใช้ประกอบการเรียนการสอนในสถานศึกษา รวมถึงพัฒนาแหล่งเรียนรู้เชิงนิเวศวัฒนธรรมที่ตอบโจทย์ทั้งนักเรียน นักท่องเที่ยว และนักวิชาการ ในด้านกิจกรรม ประชาชนมีความประสงค์ให้มีการขยายกิจกรรมให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายมากขึ้น เช่น การจัดเวิร์กช็อปการแสดงพื้นบ้าน การสอนรำอีสาน การทำผ้าไทย การเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยปราชญ์ชาวบ้าน ตลอดจนกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน อีกทั้งยังมีข้อเสนอให้พัฒนางานให้สามารถเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยส่งเสริมให้มีการจัดเส้นทางท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ควบคู่กับการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน เช่น การจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นถิ่น การจัดตลาดย้อนยุค และการแสดงศิลปวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้การจัดงานมีความยั่งยืน และมีบทบาทในการพัฒนาอัตลักษณ์ท้องถิ่นอย่างแท้จริง

2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีกรณีศึกษา “งานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ” ต่อความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประจำถิ่นจังหวัดหนองคาย

1. ด้านเศรษฐกิจ จากการจัดงานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ พบว่า กิจกรรมภายในงานมีส่วนช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับชุมชนอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายในจังหวัดหนองคาย ซึ่งทำให้เกิดการเดินทางเข้ามาของนักท่องเที่ยวทั้งจากในจังหวัดและต่างจังหวัด ส่งผลให้เกิดการใช้จ่ายภายในพื้นที่ เช่น การจับจ่ายสินค้าโอท็อป อาหารพื้นถิ่น และของที่ระลึก นอกจากนี้ การจัดตั้งร้านค้าและซุ้มจำหน่ายสินค้าภายในงาน ยังเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการราย

ย่อยและชาวบ้านในชุมชน ได้มีช่องทางสร้างรายได้เสริม ขณะเดียวกัน ก็เกิดการจ้างแรงงานในท้องถิ่น ทั้งในด้านการแสดง การติดตั้งเวที ระบบไฟฟ้า การดูแลความเรียบร้อย ซึ่งช่วยให้เศรษฐกิจหมุนเวียนในวงกว้าง สอดคล้องกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่เน้นการกระจายรายได้ภายในชุมชน

2. ด้านสังคม พบว่า งานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อมมีบทบาทสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในชุมชน โดยใช้กิจกรรมทางวัฒนธรรมเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงจิตใจและความร่วมมือระหว่างวัย เช่น เยาวชนได้ร่วมแสดงรำวงสรวงร่วมกับผู้ใหญ่ หรือการเรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้านในเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและตำนานการปราบฮ่อ การจัดงานยังปลูกฝังจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองดี และส่งเสริมทักษะชีวิตในมิติของ “ความภาคภูมิใจในรากเหง้าทางวัฒนธรรม” ให้กับคนหนองคายทุกช่วงวัย เป็นเวทีในการแสดงออกทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย ซึ่งช่วยลดช่องว่างระหว่างกลุ่มอายุ และสร้างพื้นที่แห่งความร่วมมือร่วมใจ สืบสานวัฒนธรรมให้คงอยู่ในวิถีชีวิตของชุมชน

3. ด้านความร่วมมือ พบว่า การจัดงานดังกล่าว มิใช่เพียงการแสดงประวัติศาสตร์เชิงสัญลักษณ์เท่านั้น แต่ยังเป็นเวทีที่รวบรวมความร่วมมือจากหลากหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถานศึกษา องค์กรปกครองท้องถิ่น และภาคประชาชน ที่เข้ามามีบทบาทร่วมกันในการวางแผน กำหนดกิจกรรม และดำเนินการจัดงานให้เกิดความต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วนนี้ นำไปสู่การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ การสร้างเครือข่ายวัฒนธรรม และการยกระดับการจัดงานให้มีมาตรฐาน และคุณค่าทางวิชาการมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิด “ชุมชนแห่งการเรียนรู้” ที่สามารถใช้วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในระยะยาว

4. ด้านการอนุรักษ์ พบว่า การจัดงานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น กิจกรรมรำวงสรวง ละคร ประวัติศาสตร์ นิทรรศการ และเวิร์กช็อปต่าง ๆ เป็นช่องทางให้เยาวชนได้สัมผัสวัฒนธรรมจากประสบการณ์ตรง เกิดความตระหนักรู้ถึงคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่น เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และพร้อมจะสืบสานวัฒนธรรมเหล่านี้ต่อไป ทั้งยังเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมอย่างยั่งยืน และส่งเสริมความรักสามัคคีภายในจังหวัด

3) เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี ภูมิศึกษา “งานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ” ต่อความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประจำถิ่นจังหวัดหนองคาย

1. ด้านการจัดการความรู้ พบว่า การจัดการความรู้เกี่ยวกับงานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการรวบรวมข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ ความสำคัญของเหตุการณ์ และคุณูปการของบุคคลในอดีต ให้อยู่ในรูปแบบที่เข้าถึงง่าย เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ โปรยัวร์ คลิปวิดีโอ สารคดี และการจัดนิทรรศการแบบมีปฏิสัมพันธ์ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาในการจัดทำสื่อการเรียนรู้และเผยแพร่ข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชน เยาวชน และผู้สนใจสามารถเข้าถึงความรู้เกี่ยวกับงานปราบฮ่อและบริบทของจังหวัดหนองคายได้อย่างลึกซึ้ง เป็นการยกระดับความเข้าใจ และสร้างพื้นฐานแห่งความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

2. ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ พบว่า แนวทางสำคัญในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านวัฒนธรรม คือ การถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านกิจกรรมที่มีความหมาย เช่น การแสดงละครย้อนยุค การแสดงรำ บวงสรวง การบรรยายโดยปราชญ์ชาวบ้าน และการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงจากการมีส่วนร่วมในพิธีกรรมต่าง ๆ ภายในงาน ควรส่งเสริมให้โรงเรียนและสถาบันการศึกษานำเอาเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเข้าไปบูรณาการกับการเรียนการสอน เช่น วิชาสังคมศึกษา ศิลปะ ภาษาไทย หรือ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยเน้นการเรียนรู้แบบ Active Learning ให้เยาวชนมีบทบาทในการ “สืบทอด - สัมผัส - สร้างสรรค์” วัฒนธรรมด้วยตนเอง

3. ด้านการอนุรักษ์ พบว่า การอนุรักษ์วัฒนธรรมต้องดำเนินควบคู่ไปกับการมีส่วนร่วมและการสร้างความเข้าใจในคุณค่าของวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง แนวทางหนึ่งคือการฟื้นฟูและรักษามรดกภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การแต่งกายด้วยผ้าไทยพื้นเมือง การสาธิตอาหารพื้นบ้าน การใช้ภาษาอีสานในการแสดง และการนำเสนอเรื่องราวชาติพันธุ์ในพื้นที่ผ่านกิจกรรมทางวัฒนธรรม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีกิจกรรม “การเรียนรู้วัฒนธรรมในบริบทจริง” เช่น เวิร์กช็อปการตัดเย็บชุดพื้นเมือง การสอนทำอาหารอีสาน การประกวดการเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ด้วยภาษาท้องถิ่น หรือการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดหนองคาย เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของตนเอง และกระตุ้นให้คนรุ่นใหม่เห็นคุณค่าของความหลากหลายทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น

อภิปรายผล

1) สภาพปัจจุบัน และความต้องการการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี กรณีศึกษา “งานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ” จังหวัดหนองคาย

จากการศึกษาพบว่า งานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อมียุทธศาสตร์สำคัญในการเสริมสร้างความรักชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ให้แก่ประชาชนจังหวัดหนองคาย ภายในงานมีการจัดรับวงสรวง โดยสวมชุดผ้าไทยอีสานอันเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น พร้อมเปิดโอกาสให้เยาวชน โดยเฉพาะนักเรียนจาก โรงเรียนต่าง ๆ เข้าร่วมแสดงละครเวทีที่สะท้อนเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ หน่วยงาน ภาครัฐ เอกชน และสถานศึกษา เช่น โรงเรียน กรมป่าไม้ มหาวิทยาลัย และองค์กรต่าง ๆ ยังได้ร่วม จัดบูธเพื่อนำเสนอวัฒนธรรมและองค์ความรู้ เพื่อส่งเสริมให้พื้นที่งานกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ทาง วัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของรัฐทิทยา หิรัญหาต ที่ศึกษาการพัฒนาหมู่บ้าน วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวในกรณีบ้านหนองขาว จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า วัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับการ ท่องเที่ยว ได้แก่ โบราณวัตถุ สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ งานเทศกาล และสินค้าท้องถิ่น โดยชุมชนควรมีบทบาท หลักในการจัดการกิจกรรม เพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และโครงสร้างพื้นฐาน แนวทางดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมงานวัฒนธรรม เช่น งานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ สามารถเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมทักษะชีวิต การเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ และการอนุรักษ์ อัตลักษณ์ท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ (รัฐทิทยา หิรัญหาต, 2544)

2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี กรณีศึกษา “งานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ” ต่อความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประจำถิ่นจังหวัดหนองคาย

จากการศึกษาพบว่า งานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อมีลักษณะเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่ส่งเสริม การพัฒนาทักษะชีวิตด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมในระดับชุมชน โดยสะท้อนออกมาในรูปแบบของความ รักและความหวงแหนในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และวัฒนธรรมท้องถิ่น กิจกรรมภายในงาน เช่น การบูรณาการพิธีทำบุญอุทิศและพิธีสู่ขวัญ การแสดงละครย้อนยุค และการใช้ภาษาอีสานในกิจกรรม ล้วนเป็นการสืบทอดองค์ความรู้จากรากฐานชาติพันธุ์และประวัติศาสตร์ประจำถิ่น รูปแบบการเรียนรู้ ดังกล่าว เปิดโอกาสให้เกิดการถ่ายทอดวัฒนธรรมอย่างมีชีวิต โดยเฉพาะผ่านการมีส่วนร่วมของเยาวชน และชุมชนในพิธีกรรมและการแสดงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งจัดขึ้นในช่วงเดือนมีนาคมของทุกปี สอดคล้องกับ พลอยภัทรา ตระกูลทองเจริญ ที่ศึกษาเรื่องความตระหนักในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในหมู่บ้าน ศาลาแดงเหนือ พบว่า ชาวบ้านให้ความสำคัญกับทั้งมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้ เช่น ศาสนสถาน และ

ที่จับต้องไม่ได้ เช่น ประเพณี การสวดมนต์ และภาษา โดยกระบวนการอนุรักษ์ที่มีประสิทธิภาพเกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน ตั้งแต่การออกแบบจนถึงการปฏิบัติจริง (พลอยภัทรา ตระกูลทองเจริญ, 2557) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับพิบูล อภัยรัตน์ ที่ศึกษานัยทางการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ โดยเสนอว่า อนุสาวรีย์ปราบฮ่อ ไม่เพียงเป็นพื้นที่แห่งความทรงจำทางประวัติศาสตร์ แต่ยังเป็นเครื่องมือของรัฐในการสร้างสำนึกชาตินิยม ความจงรักภักดี และอำนาจชอบธรรม โดยเฉพาะอนุสาวรีย์องค์ใหม่ที่สะท้อนความเป็นไทยสมัยใหม่ ขณะเดียวกัน ก็กลายเป็นพื้นที่สาธารณะที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวในฐานะเอกลักษณ์ของจังหวัดหนองคาย (พิบูล อภัยรัตน์, 2552)

3) เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี ภูมิศึกษา “งานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ” ต่อความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประจำถิ่นจังหวัดหนองคาย

จากการศึกษาพบว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตด้านอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีผ่านงานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ มี 3 แนวทางหลัก ได้แก่ การจัดการความรู้ การถ่ายทอดองค์ความรู้ และการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ในด้านการจัดการความรู้ มีการรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การปราบฮ่อ ทั้งในรูปแบบเอกสาร พิพินธ์ท้องถิ่น วิทยุ และโซเชียลมีเดีย เพื่อให้ประชาชนและหน่วยงานในท้องถิ่น สามารถเข้าถึงและใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ มีการจัดแสดงละครเวที แสง สี เสียง และเน้นการจำลองเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ผ่านการแต่งกายย้อนยุคของบุคคลสำคัญ เพื่อกระตุ้นความสนใจของเยาวชนและประชาชนทั่วไปให้เข้าใจรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตน ส่วนด้านการอนุรักษ์ ชาวหนองคายให้ความสำคัญกับงานนี้ในฐานะพิธีกรรมเพื่ออุทิศส่วนกุศลแก่บรรพชนผู้ปกป้องแผ่นดิน โดยจัดงานขึ้นทุกปีในเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม เพื่อสืบสานศิลปวัฒนธรรม หัตถกรรม และวิถีชีวิตท้องถิ่น ภายในงานยังมีการส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้าน ผ่านการจัดแสดงและจำหน่ายสินค้าพื้นถิ่น สอดคล้องกับผลการศึกษาของปริศนา เพชรบุรีณิน และอริวัฒน์ รัตนวงศ์แซ่ ที่วิจัยการอนุรักษ์และฟื้นฟูวิถีชีวิตวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบ้านคร้ว พบว่า ชุมชนมีความรู้ในหลายด้าน เช่น อาหาร การแต่งกาย การทอผ้า และการแสดงพื้นบ้าน อีกทั้งยังใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพและชาติพันธุ์ในท้องถิ่นอย่างมีคุณค่า และได้มีการจัดทำคู่มือองค์ความรู้ของชุมชนเพื่อใช้ในการเรียนรู้และสืบทอดต่อไป (ปริศนา เพชรบุรีณิน และอริวัฒน์ รัตนวงศ์แซ่, 2560)

สรุปผลวิจัย/ข้อเสนอแนะ

สรุปผลวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี ทัศนศึกษา “งานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ” ต่อความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประจำถิ่นจังหวัดหนองคาย สรุปได้ว่า ด้านสภาพปัจจุบันและความต้องการการจัดการเรียนรู้ พบว่า งานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อมีบทบาทในการปลูกฝังความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และวัฒนธรรมท้องถิ่น ผ่านกิจกรรมรำบวงสรวงและการมีส่วนร่วมของเยาวชน โดยประชาชนต้องการการพัฒนากิจกรรมที่เสริมสร้างความรู้ ความภาคภูมิใจ และการถ่ายทอดนวัตกรรมการวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น รูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า การจัดงานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ ส่งเสริมเศรษฐกิจด้วยการท่องเที่ยวและการค้าขาย สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและชุมชนในการสืบสานวัฒนธรรม และกระตุ้นเยาวชนให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจ และความสามัคคีในท้องถิ่น แนวทางการจัดการเรียนรู้ พบว่า ควรส่งเสริมกิจกรรมวัฒนธรรมในระดับจังหวัด เช่น การแสดงหมอลำในงานประจำปี พร้อมทั้งสนับสนุนเศรษฐกิจชายแดนผ่านการค้าขายริมแม่น้ำโขง เพื่อเชื่อมโยงวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

คณะผู้ศึกษาวิจัย มีข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ควรปลูกฝังให้เยาวชนรุ่นใหม่ต้องงานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ ในรูปแบบการอนุรักษ์ภาษาถิ่นให้ยั่งยืนต่อไป
- 2) ควรส่งเสริมให้เยาวชนเห็นความสำคัญของงานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ ต่อวัฒนธรรมประเพณีเกี่ยวกับวิถีชีวิต เพื่อใช้ร่วมกิจกรรมและการเรียนรู้ประสบการณ์จากชุมชน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการวิจัยปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ในด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีถิ่นของชุมชน
- 2) ควรมีการส่งเสริมประวัติศาสตร์ในเรื่องของความเชื่อต่องานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ คุณค่าทุนทางวัฒนธรรมตามชาติพันธุ์ของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- ปรีศนา เพชรบุรณิน และอธิวัฒน์ รัตนวงศ์แซ. (2560). ศึกษาแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูวิถีชีวิตวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนบ้านคร้ว. *วารสารสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย*, 23(1), 63-72.
- พลอยภัทรา ตระกูลทองเจริญ. (2557). การศึกษาความตระหนักในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วม กรณีศึกษา : หมู่บ้านศาลาแดงเหนือ เชียงรากน้อย. ใน *สถาบันพัฒนาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ*.
- พิกุล อปการัตน์. (2552). นโยบายการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ. ใน *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*.
- ไพฑูรย์ มีกุล. (2542). มณฑลภาคอีสาน ระบบการปกครอง. ใน *สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคอีสาน เล่ม 10. กรมการฝึกหัดครู*.
- รัฐติยา หิรัณยหาด. (2544). แนวทางการพัฒนาเพิ่มศักยภาพหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษากันตนาหวาง อำเภอนาทม จังหวัดน่าน. ใน *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง. เรียกใช้เมื่อ 16 มีนาคม 2568 จาก <https://shorturl.asia/C2i83>
- สำนักงานธนารักษ์พื้นที่หนองคาย. (2556). *ข้อมูลจังหวัดหนองคาย*. เรียกใช้เมื่อ 16 มีนาคม 2568 จาก <https://nongkhai.treasury.go.th/en/about/>.
- สุเทพ สุนทรเกษม. (2548). *มานุษยวิทยากับประวัติศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ.